

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Brno, Zemědělská 1a, 613 00 Brno

Zpráva č. 19 oblastního odboru BRNO o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 22.9. - 26.10.2014

Brno 27. 10. 2014

UKZUZ 082659/2014

1. Počasí

Příchod astronomického podzimu byl ve znamení chladnějšího počasí, ráno se vyskytovaly mlhy, místy se objevily přízemní mrazíky. Denní teploty se pohybovaly v rozmezí 11 až 17 °C, noční 5 až 13 °C, ojediněle -1 až 2 °C. Ve dnech 10. až 12. října došlo k významnému a příjemnému oteplení, kdy denní teploty vystoupaly až k 25 °C. Poté se postupně ochlazovalo.

Rána byla chladnější s četnými mlhami. Srážky v uvedeném období byly variabilní, od drobného mrholení, slabších přeháněk až po lokální, vydatné deště (rozmezí srážek 2 mm až 65 mm). V závěru sledovaného období se lokálně objevily bouřky doprovázené silným větrem, který lámal větve a vyvracel stromy.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Vydatné dešťové srážky zpomalily průběh polních prací a sklizeň mnohých zemědělských plodin. Zpozdilo se setí ozimých obilovin, špatně vzchází porosty řepky ozimé, na některých místech musely být porosty zaorány. Pozemky v nižších polohách jsou podmáčené, utužené, málo provzdušněné.

Teplejší počasí přispělo ke zvýšené aktivitě přenašečů viróz v obilninách. Provádí se zde chemické ošetření proti mšicím a křískům, dále pak herbicidní ošetření. Porosty ozimé řepky jsou ošetřovány fungicidy s morforegulačními účinky. Mulčují se trvalé travní porosty.

Probíhá sklizeň kukuřice na zrno, dokončuje se sklizeň slunečnice, dýní, brambor, cukrové a krmné řepy, košťálové a kořenové zeleniny, jablek.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 00-21 BBCH)

Růstová fáze: suché semeno až první odnož viditelná: počátek odnožování

První výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** na listech byl objeven na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 21.10.), Znojmo (Hrušovany nad Jevišovkou, 22.10.), Břeclav (Kostice, 23.10.), Blansko (Podolí u Míchova, 23.10.).

První výskyt imag a larev **mšic (*Aphididae*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Kunovice, 15.10.).

První výskyt okřídlených dospělých samic a larev **kyjatyk osenní (*Sitobion avenae*)** na listech byl objeven na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 6.10.)

Znojmo (Vítovice, 6.10.), Břeclav (Tvrdonice, 9.10.; Moravský Žižkov, Velké Bílovice, 13.10.), Blansko (Podolí u Míchova, 23.10.).

První výskyt okřídlených dospělých samiček **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** byl pozorován na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 6.10.) a Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 14.10.).

První výskyt dospělců **kříška polního (*Psammotettix alienus*)** na listech byl nalezen na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 6.10.), Znojmo (Vítovice, 6.10.), Břeclav (Velké Bílovice, Moravský Žižkov, 13.10.; Horní Bojanovice, 15.10.), Uherské Hradiště (Kunovice, 15.10.). Lokálně střední výskyt imag byl zjištěn na okrese Znojmo (Tasovice nad Dyjí).

Pozorování dospělců na podzim (na vzešlých výdrolech obilnin, orientačně v září a na vzešlých ozimech vysetých v blízkosti loňských ozimů, orientačně fáze 12 -29 BBCH, v první či druhé polovině října –dle počasí, do prvního mrazu). Pozoruje se pokud možno za slunného bezvětřného počasí, nejlépe v pozdním odpolední před západem slunce především na řidších prosvětlených místech porostů. U ozimů se preferují širší okraje ze strany, kde byly ozimy v předchozím roce. Kontroluje se množství dospělců kříška polního na 100 smyků. Kritické číslo je 3 -7 dospělců na 100 smyků.

Lokálně střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl sledován na okrese Brno-venkov (Smolín), Břeclav (Borkovany, 15.10.). Lokálně silný výskyt byl zjištěn na okrese Brno-venkov (Přísnovice).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²), a vynásobením 10x.

Třída výskytu počet užívaných nor na 1 ha

bez výskytu 0

slabý výskyt 200 a méně

střední výskyt 201 – 600

silný výskyt více než 600

Ošetření na podzim se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

VÝDROL PŠENICE

Laboratorně byla potvrzena směsná infekce **virovou zakrslostí pšenice (*Wheat dwarf virus*, WDV)** a **virovou žlutou zakrslostí ječmene (*Barley yellow dwarf virus*, BYDV)** na rostlinách výdrolu na okrese Znojmo (Miroslav).

Laboratorně byla diagnostikována infekce **virovou žlutou zakrslostí ječmene (*Barley yellow dwarf virus*, BYDV)** na rostlinách výdrolu na okrese Znojmo (Načeratice), Břeclav (Velké Bílovice, 13.10.; Hrušky, Lednice, 1.10.; Charvatská Nová Ves, 21.10.).

Na okrese Blansko (Lhota Rapotina, 23.9.; Brťov u Černé Hory, 29.9.) byl zaznamenán lokálně střední výskyt **kříška polního (*Psammotettix alienus*)**.

Lokálně střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován na okrese Blansko (Brťov u Černé Hory, 29.9.).

JEČMEN OZIMÝ (RF 00- 21 BBCH)

Růstová fáze: suché semeno až první odnož viditelná: počátek odnožování

První výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Drslavice, 15.10.) a Břeclav (Horní Bojanovice, 15.10.).

První výskyt sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) na listech zjištěn na okrese Uherské Hradiště (Drslavice, 15.10.), Břeclav (Moravská Nová Ves 16.10., Blansko (Svitávka, 23.10.).

První výskyt dospělých okřídlených samiček a larev kyjaty osenní (*Sitobion avenae*) na listech byl objeven na okrese Brno-venkov (Přísnovice, 14.10.), Břeclav (Horní Bojanovice, 15.10.), Blansko (Svitávka, 23.10.), Znojmo (Ratišovice, 24.10.).

První výskyt okřídlených samiček a larev mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) byl pozorován na okrese Brno-venkov (Přísnovice, 14.10.), Břeclav (Moravská Nová Ves, 16.10.), Znojmo (Ratišovice, 24.10.).

První výskyt dospělců kříška polního (*Psammotettix alienus*) na listech byl nalezen na okrese Brno-venkov (Přísnovice, 14.10.), Znojmo (Ratišovice, 24.10.) a Břeclav (Horní Bojanovice, 15.10.).

Sledování viz. pšenice ozimá

Lokální střední výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) byl sledován na okrese Brno-venkov (Přísnovice, 14.10.).

Sledování viz. pšenice ozimá

VÝDROL JEČMENE

Byla diagnostikována směsná infekce virovou zakrslostí pšenice (*Wheat dwarf virus*, WDV) a virovou žlutou zakrslostí ječmene (*Barley yellow dwarf virus*, BYDV) na rostlinách výdrolu na okrese Brno-venkov (Vlasatice).

Laboratorně ověřený výskyt virové žluté zakrslosti ječmene (*Barley yellow dwarf virus*, BYDV) byl zjištěn na okrese Břeclav (Lednice 1.10.; Moravský Žižkov, 13.10.).

První výskyt dospělců kříška polního (*Psammotettix alienus*) na listech byl nalezen na okrese Brno-venkov (Přísnovice, 14.10.).

KUKUŘICE (RF 87-99 BBCH)

Růstová fáze: fyziologická zralost: černá skvrna /vrstva na bázi/ zrna: asi 60% sušiny v zrně až sklizňová zralost- plodina sklizena

Plošný střední až silný výskyt bělporučové hniloby obilky kukuřice (*Giberella zeae*) na palicích byl sledován na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 14.10.) a Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 21.10.). Lokálně střední výskyt sledován na okrese Blansko (Lysice, 26.9.).

Lokálně střední výskyt imag bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*) ve feromonovém lapáku byl zjištěn na okrese Blansko (Lysice, 26.9.). Silný výskyt imag zaznamenán na okrese Břeclav (Týnec, 22.9., 29.9., 8.10., 14.10.), Blansko (Lysice, 22.9.), Zlín (Kvítkovice u Malenovic, 6.10. 628 ks/11dní). Lokálně silný výskyt požerků na listech, způsobený imagy byl pozorován na okrese Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 7.10.).

Pozorování se provádí v porostech všech typů kukuřic v oblasti kontinuálního šíření, přednostně na pozemcích osetých kukuřicí i v předchozím roce nebo s výskytem plevelných rostlin-výdrolu kukuřice v následné plodině v předchozím roce, nebo na pozemcích se zkráceným osevním postupem. Monitoring výskytu dospělců na lepových deskách se provádí minimálně jednou týdně v období od 20. června do poloviny října. Chemická ochrana proti larvám se doporučuje při hodnotě 35 a více

dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při seti nebo v době líhnutí larev. Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 11-19 BBCH)

Růstová fáze: 1. pravý list vyvinutý až 3. internodium viditelné

První výskyt **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na listech byl zjištěn na okrese Blansko (Podolí u Míchova, 25.9.), Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 3.10.), Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 26.9.), okrese Břeclav (Týnec, 9.10., Boleradice, Velké Pavlovice, 8.10.), Vsetín (Babice u Kelče, 23.9.), Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 26.9.). Lokálně střední výskyt zaznamenán na okrese Blansko (Podolí u Míchova, 23.10.), ohniskový střední výskyt pyknid na listech byl zjištěn v okrese Zlín (Dolní Ves, 16.10.) a Břeclav (Velké Bílovice, 13.10., Borkovany, 15.10.). Plošné střední až silné výskyty na listech byly sledovány na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 14.10.), Znojmo (Tasovice nad Dyjí, Mackovice, Jiřice u Miroslavi, 21.10.).

Pozorování se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupe zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

První výskyt **plísňě brukvovitých (*Peronospora parasitica*)** na listech byl objeven na okrese Blansko (Podolí u Míchova, 25.9.), Břeclav (Týnec, 9.10.).

První výskyt okřídlené samičky **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** byl nalezen na okrese Blansko (Podolí u Míchova, 25.9.).

První výskyt housenic **pílatky řepkové (*Athalia rosae*)** na listech byl zaznamenán na okrese Blansko (Podolí u Míchova, 22.9.), Břeclav (Tvrdonice, 25.9., Velké Pavlovice, 8.10.). Výskyt housenic na padésáti rostlinách při průchodu porostem se pozoruje v růstové fázi po vytvoření listové růžice.

Nepřímá ochrana: likvidace brukvovitých plevelů a posklizňových zbytků. Kritické číslo je 1 a více housenic průměrně na 1 rostlinu. Obvykle stačí ošetření v ohniscích výskytu od vzejití do konce října. Chemické přípravky se musí aplikovat v době výskytu housenic prvního a druhého vývojového stupně. Starší larvy jsou vůči přípravkům značně odolné.

První výskyt vajíčka **květilky zelné (*Delia radicum*)** na listech byl objeven na okrese Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 6.10.).

První výskyt min a larev **vrtalkovitých (*Agromyzidae, spp.*)** v listech byl objeven na okrese Blansko (Podolí u Míchova, 25.9.), Břeclav (Ladná, 29.9., Velké Pavlovice, 8.10.), Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 3.10.).

První výskyt larev **zápředníčka polního (*Plutella xylostella*)** na listech byl sledován na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 3.10.).

První výskyt imag **dřepčíka olejkového (*Psylliodes chrysocephala*)** v Mörickeho miskách byl zjištěn na okrese Blansko (Drnovice, 18.9.). Lokálně střední výskyt a poškození

listů zjištěno na okrese Břeclav (Velké Pavlovice, 8.10., Borkovany, Velké Hostěrádky, 15.10.).

První výskyt imag **dřepčíka černého (*Phyllotreta atra*)** v Mörickeho miskách byl zaznamenán na okrese Blansko (Podolí u Míchova, 29.9.)

Prahová hodnota pro chemickou ochranu je překročena při zjištění jednoho a více imag na jeden metr řádku. Chemická ochrana se provádí bezprostředně po zjištění překročení prahové hodnoty.

Plošný střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován ve sledovaném období na okrese Znojmo (Hrušovany nad Jevišovkou, Jiřice u Miroslavi, Mackovice, Našiměřice, Šumice). Lokálně střední výskyt sledován na okrese Břeclav (Velké Pavlovice, Rakvice, Velké Bílovice, Velké Hostěrádky, Borkovany, Velké Němčice, Uherčice, 13. a 15.10.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²), a vynásobením 10x.

Třída výskytu počet užívaných nor na 1 ha

bez výskytu 0

slabý výskyt 200 a méně

střední výskyt 201 – 600

silný výskyt více než 600

Ošetření na podzim se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

OKOPANINY

CUKROVKA (RF 49 BBCH)

Růstová fáze: dosáhl sklizňové velikosti

Lokálně střední výskyt **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)** na listech byly zjištěny na okrese Břeclav (Bulhary, 25.9.). Pokračující plošné střední až silné výskyty na listech byly zjištěny na okrese Znojmo (Dyjákovičky, Čejkovice u Znojma, Micmanice).

KRMNÁ ŘEPA (RF 49 BBCH)

Růstová fáze: kořen dosáhl sklizňové velikosti

Lokálně střední výskyt **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)** na listech byly zjištěny na okrese Břeclav (Podivín, 24.9.).

Střední výskyt **fomové listové skvrnitosti řepy (*Pleospora betae*)** na listech byl pozorován na okrese Břeclav (Týnec, 25.9.).

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ

Lokálně střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován na okrese Blansko (Senetářov, 3.10.), Břeclav (Borkovany, Velké Hostěrádky, 15.10.).

VOJTĚŠKA SETÁ

Lokálně silný výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) sledován na okrese Břeclav (Šitbořice, Křepice, 15.10.; lokálně střední výskyt (Velké Bílovice, 13.10.).

Pozorování se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²), a vynásobením 10x.

intenzita výskytu	nové osevy	2- leté a starší osevy
slabý výskyt	1-200	1-400
střední výskyt	201-600	401-2000
silný výskyt	více než 600	více než 2000

TRVALÉ TRAVNÍ POROSTY

Ohniskový střední výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Veletiny, 15.10.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 87- 93 BBCH)

Růstová fáze: sklizňová zralost až listy se počínají zbarvovat

Ohniskový střední výskyt strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*) na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 25.9.), Břeclav (Týnec, 2.10.).

Lokálně střední výskyt moniliniové hniloby jablek (*Monilinia fructigena*) na plodech byl sledován na okrese Břeclav (Kostice, 25.9.).

Ohniskový střední až silný výskyt štítků štítenky zhoubné (*Quadraspidiotus perniciosus*) na plodech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 25.9.).

Silné výskyty imag klíněnky jabloňové (*Phyllonorycter blancardellus*) ve feromonových lapačích byly pozorovány na okrese Břeclav (Velké Bílovice, 22.9., 25.9.)

HRUŠŇ (RF 87- 92 BBCH)

Růstová fáze: sklizňová zralost až listy se počínají zbarvovat

Lokální střední výskyt rizivosti hrušně (*Gymnosporangium sabinae*) na listech byl zjištěn na okrese Břeclav (Moravský Žižkov, 25.9.).

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 92 BBCH)

Růstová fáze: listy se počínají zbarvovat

Všeobecný střední až silný výskyt rizivosti slivoně (*Tranzschelia discolor*) na listech byl zjištěn na okresech Uherské Hradiště, Zlín, Vsetín.

První výskyt háčivců (*Aculus spp.*) na listech zaznamenán na okrese Blansko (Lysice, 24.9.).

Zpracovala: Ing. Naděžda Holečková, Ing. Eliška Kopřivová